

Dagthema: 'Talenten gevraagd'

Overweging 19 november 2017 – Marc van de Giessen

Lector: Harry Maalman

"... Als je geen verantwoordelijkheid wilt dragen voor de nood van de ander, ben je dan niet welkom in Gods Eeuwigheid? Moeilijk. Maar goed. Eigenlijk kennen we niemand die zich niet laat raken door de nood van een ander ..."

Eerste lezing: De vader en twee zonen

Tweede lezing: Mattheüs 25:14-30

Openingsgebed

Wij zijn hier bij elkaar
in de Naam van de Eeuwige,
die is, was en komt.

En van Jezus van Nazareth,
die in zijn menszijn
het goddelijke op deze wereld bracht.

En van de Geest,
die haar liefdevolle energie
door ons heen blaast,
zodat wij – vervuld met licht en liefde –
mens kunnen zijn op aarde.

Welkomstlied

Anneke Meiners, Mariëtte Harinck

Dit huis is een huis waar de deur openstaat,
waar zoekers en zieners,
genood of gekomen,
hun harten verwarmen,
van toekomst gaan dromen,
waarin wat hen drijft
tot herkenning gaat komen,
de vonk van de Geest in hun binnenste slaat.

Dit huis is een huis waar gemeenschap bestaat,
waar zangers en zeggens bijeen zijn gekomen
om uiting te geven aan waar zij van dromen,
waardoor een beweging ontstaat die gaat stromen,
die nooit meer, door niemand, zich inperken laat.

Welkom en inleiding

Lied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

K: Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
A: Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
K: Wie mij ontmaskert, zal mij vinden.
Ik heb gezichten, meer dan twee,
ogen die tasten in den blinde,
harten aan angst voor angst ten prooi.
A: Delf mijn gezicht op, delf mijn gezicht op,
maak mij mooi, maak mij mooi.
K: Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
A: Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Wie wordt ontmaskerd, wordt gevonden,
en zal zichzelf opnieuw verstaan,
en leven, bloot en onomwonden,
aan niets en niemand meer ten prooi.
Delf mijn gezicht op, delf mijn gezicht op,
maak mij mooi, maak mij mooi.

Eerste lezing – De vader en twee zonen

De rabbi merkte dat er verdeeldheid in de gemeente was over de te varen koers. Hij riep de oudsten samen en sprak: Een vader had twee zonen. Een van hen zou hem later opvolgen in de wijngaard. Hij besloot beide zoons een eigen deel van de wijngaard te geven met de opdracht om deze naar eigen inzicht te onderhouden.

De oudste zoon nam zijn verantwoordelijkheid en snoeide zorgvuldig en consequent alle nieuwe zijtakken aan zijn wijnstokken weg; zo had hij immers de wijnstokken gekregen en zo wilde hij ze houden. Zo zou zijn vader dat gewild hebben.

De jongste zoon echter verheugde zich als hij sterke jonge zijtak aan de wijnstok zag ontstaan. Hij bond hem zorgvuldig op en snoeide alleen iets weg, wat de groei van vruchten in de weg zou staan.

De jaren verstreken en de vader kwam de wijngaarden inspecteren. Bij de oudste zoon lag de gaard er keurig bij zoals hij hem had gegeven. Hij keek en sprak niet. Toen kwam hij bij de gaard van zijn jongste zoon. Hij liep zwiingend naar de rand van de wijngaard en zei: Jullie hebben beiden goed je best gedaan.

Hij sprak tot de oudste: jij hebt geprobeerd te behouden wat je had en goed voor gezorgd. En tot de jongste zei hij: Toch heb jij meer gedaan. Je hebt het aangedurfd de jonge takken zich te laten ontwikkelen tot nieuwe ranken. Jouw deel van de wijngaard heeft zich vernieuwd. Dat is wat ik hoopte, dat jullie durfde te kijken naar de toekomst. Daarom zal de wijngaard voortaan beheerd worden op de manier van mijn jongste zoon.

De oudsten keken de rabbi aan. Zij hadden de boodschap begrepen. En de rabbi zei: doen jullie net zo!

pag. 2

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Wat in stilte bloeit, in de luwte van tuinen,
onder de hete zon, op de akker,
heeft Hij bestemd voor de tafel der armen.
Aardekracht, zonkracht is Hij, licht in mensen,
dat wij elkaar verblijden en doen leven,
brood van genade worden, wijn van eeuwig leven.
Maar wie niets hebben, wie zal hen hieraan deel geven?
En die in weelde zwelgen en van niets weten,
wie zal hen naar gerechtigheid doen verlangen?
Aanschijn der aarde, wie zal jou vernieuwen?
Hij die alles zal zijn in allen, heeft ons bestemd om
aarde, jouw aanschijn te vernieuwen.

Tweede lezing volgens Mattheüs 25:14-30

In die tijd hield Jezus zijn leerlingen deze gelijkenis voor: “Het zal met het Rijk der hemelen zijn als met de man die bij zijn vertrek naar het buitenland zijn dienaars bij zich riep om hun zijn bezit toe te vertrouwen. Aan de een gaf hij vijf talenten, aan de ander twee, aan een derde één, ieder naar zijn bekwaamheid. Daarna vertrok hij. Die de vijf talenten gekregen had, ging er terstond mee werken en verdiende er vijf bij. Zo verdiende ook degene die er twee gekregen had er twee bij. Maar die dat ene had gekregen, ging een gat in de grond graven en het geld van zijn heer verbergen.

Een hele tijd later kwam de heer van de dienaars terug en hield afrekening met hen. Die de vijf talenten gekregen had trad naar voren en bood nog vijf talenten aan met de woorden: Heer, vijf talenten hebt gij mij toevertrouwd; ziehier, vijf talenten heb ik erbij verdiend. Zijn meester sprak tot hem: Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw over veel zal ik u aanstellen. Ga naar binnen in de vreugde van uw heer. Nu trad die van de twee talenten naar voren en zei: Heer, twee talenten hebt gij me toevertrouwd; ziehier, twee talenten heb ik erbij verdiend. Zijn meester sprak tot hem: Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw, over veel zal ik u aanstellen. Ga binnen in de vreugde van uw heer.

Tenslotte trad ook die het ene talent had gekregen naar voren en zei: Heer, ik heb ervaren dat gij een hard mens zijt, die oogst waar gij niet gezaaid hebt en binnenhaalt waar gij niet hebt uitgestrooid. Daarom was ik bang en ben uw talent in de grond gaan verbergen. Hier hebt ge uw eigendom terug. Maar zijn meester gaf hem ten antwoord: Slechte en luie knecht, je wist toch dat ik oogst waar ik niet gezaaid heb en binnenhaal waar ik niet heb uitgestrooid? Daarom had je mijn geld bij de bankiers moeten uitzetten dan zou ik bij mijn komst mijn bezit met rente teruggekregen hebben. Neemt hem dus dat talent af en geeft het aan wie de tien talenten heeft. Want aan ieder die heeft zal gegeven worden, zelfs in overvloed gegeven worden; maar wie niet heeft, hem zal nog ontnomen worden zelfs wat hij heeft. En werpt die onnutte knecht buiten in de duisternis; daar zal geween zijn en tandengeknars.”

Overweging

Het is wellicht bekend in de Duif dat ik tussen de vooruitstrevende voorgangers wat ‘traditioneel’ ben. Ik houd me graag vast aan de dingen die me heilig zijn. In kerkelijk opzicht houd ik bijvoorbeeld graag vast aan de voorspelbare opbouw van de liturgie.

Ik doe mezelf nogal wat aan door juist in de Duif te kerken. Maar dit heeft mij veel gebracht. Mijn religieuze kaders worden nog weleens opgerekt in de Duif. Telkens proberen wij tot de kern van de zaak te komen.

Oude en jonge zoon

Je zou kunnen zeggen dat ik wat wegheb van de oudste zoon. Degene die in zijn deel van de wijngaard zich keurig houdt aan het snoeien zoals hij het geleerd heeft. Voor mij heeft een tafelgebed en geloofsbelijdenis een vaste opbouw en inhoud. Dat mag van mij gewoon blijven. In de Duif werden er steeds nieuwe woorden gebruikt voor de kern van de zaak; Eucharistie werd Dienst van Schrift en Tafel, toen werd het Viering van Schrift en Tafel, en tegenwoordig Viering van Woord en Delen- kijk maar op je boekje. Ik moet daar aan wennen. Was Schrift en Tafel niet goed dan? Voor mij wel.

De jongste zoon intrigeert mij ook. Daar heb ik ook wel wat van weg. Kijk eens naar hoe dingen ten positieve veranderen. Als je ruimte geeft, ontstaat er zomaar een nieuwe weg. Een nieuwe visie. Als je innoveert neem je risico. Als je nieuwe wegen zoekt, raak je dientengevolge ook wel eens wat kwijt. Hoe geven wij die jonge zoon uit het verhaal nou de ruimte in onze geloofsgemeenschap?

Hoe geven we ruimte aan de nieuwe loten? Ik herinner een pittig gesprek in de Duif over het breken en delen hier; Waarom niet brood en water? Ik antwoordde; ‘Omdat Jezus wijn deelde, de vrucht van de wijnstok. Dus als je geen wijn wilt gebruiken bij breken en delen, gebruik dan druivensap. Zo sta je het dichtst bij het Laatste Avondmaal. Dat is me heilig’.

Ik ben geen voorstander van rijstcrackers met een dipsaus tijdens breken en delen. Ook niet van grote maaltijden of alleen wijn drinken. Eigentijds ja. Maar alleen aanpassen om de kern van de zaak te bewaren. In Ethiopië eten ze geen brood maar enjera. Dat is een soort pannenkoek. Dus in het Onze Vader bidden zij; geef ons heden ons dagelijks enjera. Zulke aanpassingen juich ik toe.

Als je het verhaal over de zoon in de wijngaard vertaalt naar onze Duif. Hoe snoeien wij nu de wijnstok tot een toekomstbestendige wijngaard? Hoe richten wij de kerk in zodat we niet over 8 jaar de deur achter ons dicht trekken? Relevante vragen!

Gebruik je talenten

Laten we wat inzoomen op het Bijbelverhaal van Mattheüs. De betekenis over de talenten lijkt duidelijk. De Heer in de parabel verbeeldt Jezus, wij zijn de dienaren en de talenten zijn het bezit dat de Heer ons toevertrouwt.

Bij de liturgie vergadering vroegen wij ons af. Wat heeft Jezus ons gegeven dan? Wat is zijn kostbare bezit dan? Zijn liefdesgebod. De geloofsverhalen uit de Bijbel. De liturgie waar we zijn visioen op een andere wereld voeden, het geloof in God als hemelse Vader, zijn vergeving en opnieuw beginnen.

Als dat de talenten zijn die ons zijn toevertrouwd. Wat doen we er dan mee? We kregen dit niet alleen om te bewaren maar om het te doen groeien! Alle talenten zijn er om te ontvangen en door te geven. Zo groeien ze.

Hemel of hel?

Wat zullen we nu doen met de straf van de hel in dit verhaal? In de liturgievergadering hebben we nog even stilgestaan bij het loon van de arbeiders. Werk hard in de wijngaard van de Heer of je zal eindigen in de hel. Is dit de stijl van Joodse overdrijving? Als je je niet inzet voor een betere wereld, ben je dan nutteloos in Gods Koninkrijk?

Als je geen verantwoordelijkheid wilt dragen voor de nood van de ander, ben je dan niet welkom in Gods Eeuwigheid? Moeilijk. Maar goed. Eigenlijk kennen we niemand die zich niet laat raken door de nood van een ander. Exemplarisch voor de praktische Duif exegese; Het zal dus wel goed komen in de hemel.

Duif

Vorige week werden we nog door Henk Kemper uitgenodigd om tot actie te komen. We zijn uitgenodigd om onze talenten te gebruiken. Ook vandaag worden we aangespoord om de talenten die wij hebben ontvangen- in te zetten.

Hoe? Door af en toe nieuwe mensen uit te nodigen. Door om te zien naar elkaar. Door bij het koor of de liturgieavond aan te sluiten. Door de kerk in of uit te ruimen. Zo delen wij en verdiepen wij ons geloof. Zo passen we het toe. Daarbij komt het altijd weer terug op hetzelfde; Heb lief en doe recht.

Kern bewaren

Niet lang geleden sprak iemand mij aan; "Marc, jouw preken komen altijd uit bij heb lief en zie om naar elkaar. Ik denk dat ondertussen jouw overweging kan schrijven". Waarschijnlijk heeft die gelijk. Ik heb hem uitgenodigd om ook eens voor te gaan. Daar bedankte hij feestelijk voor. Jammer.

Ik herken bij mezelf zowel de innerlijke behoudende zoon als de innerlijke creatieve zoon. En ik weet dat ik de jonge zoon ruimte moet geven. Maar daar heb ik jullie voor nodig.

In het Zwarte Pieten debat afgelopen jaren hebben we iets waardevols geleerd. Zwarte Piet wordt kwetsend ervaren door een groep mensen. De eerste reactie was: Blijf af van Piet. We bedoelen het niet racistisch dus het is niet racistisch. Dit hoort bij ons nationale kinderfeest. Langzaam ontstond het besef in de randstad dat we best de kleur van Piet konden veranderen - zonder dat het de kern van ons kinderfeest aantast.

Wat mij betreft is dit een goed voorbeeld we als geloofsgemeenschap toekomstbestendig kunnen blijven. Aanpassen maar de kern bewaren. Eucharistie, Dienst voor Woord en Tafel, Viering van Woord en Delen. Allemaal aanpassingen die de kern van de zaak beschrijven. Wie weet komt er in de toekomst weer een ander woord. Maar de kern van de zaak is onaangetast; In herinnering van Jezus' opdracht om solidair te leven met mensen die geen deel van leven hebben. Omdat we een visioen koesteren van een wereld waar brood, recht en liefde is voor ieder mens.

De les vandaag uit beide lezingen is; jouw talent, jouw inzet, jouw inzichten, jouw bakkunst, jouw zangkunsten, jouw pianospel, jouw feedback, jouw telefoontje met je zorgen, jouw idee, jouw geld, jouw kerkgang is nodig. Al deze talenten en inzet zijn nodig om met elkaar toekomst te hebben. Je bent met jouw talenten uitgenodigd.

Moge het zo zijn.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in een wereld vol liefde,
een wereld van God, een God die altijd dicht bij je is.

Ik geloof dat Jezus is gekomen uit liefde voor de mens -
zonder onderscheid naar kleur, geaardheid, rang of stand.

Ik geloof in zijn opdracht:
heb je naaste lief en probeer dat waar te maken.

Ik geloof in een gemeenschap die mensen verder helpt.

En ik weet zeker, dat God naar ons glimlacht
en zijn licht over ieder van ons laat schijnen.

Amen.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Gij die weet wat in mensen omgaat
aan hoop en twijfel, domheid, drift, plezier, onzekerheid.
Gij die ons denken peilt en ieder woord naar waarheid schat,
en wat onzegbaar is onmiddellijk verstaat,
Gij toetst ons hart en Gij zijt groter dan ons hart;
op elk van ons houdt Gij uw oog gericht;
en niemand, of hij heeft een naam bij U
en niemand valt, of hij valt in uw handen
en niemand leeft, of hij leeft naar U toe.

Maar nooit heeft iemand U gezien.
In dit heelal zijt Gij onhoorbaar.
En diep in de aarde klinkt uw stem niet;
en ook uit de hoogte niet
en niemand die de dood is ingegaan,
keerde ooit terug, om ons van U te groeten.
Aan U zijn wij gehecht, naar U genoemd.
Gij alleen weet, wat dat betekent. Wij niet.
Wij gaan de wereld door met dichte ogen.

Maar soms herinneren wij ons een naam,
een oud verhaal dat ons is doorverteld,
over een mens die vol was van uw kracht,
Jezus van Nazareth, een jodenman;
in hem zou uw genade zijn verschenen,
uw mildheid en uw trouw; in hem zou voorgoed
aan het licht gekomen zijn hoe Gij bestaat:
weerloos en zaveloos, dienaar van mensen.

(+) Hij was, zoals wij zouden willen zijn:
een mens van God, een vriend, een licht;
een herder die niet ten eigen bate heeft geleefd
en niet vergeefs, onvruchtbaar, is gestorven;

die in de laatste nacht dat hij nog leefde,
het brood gebroken heeft en uitgedeeld
en heeft gezegd: "neemt, eet, dit is mijn lichaam,
zo zult gij doen tot mijn gedachtenis."

Toen nam hij ook de beker en hij zei:
"dit is het nieuw verbond, dit is mijn bloed,
dat wordt vergoten tot vergeving van uw zonden.
Als je uit deze beker drinkt, denk dan aan mij."

Tot zijn gedachtenis nemen wij daarom dit brood
en breken het voor elkaar:
Om goed te weten wat ons te wachten staat,
Als wij leven hem achterna.

Herhalen vanaf "Hij was, zoals wij..."(+)

Als Gij hem hebt gered van de dood,
God, als hij, dood en begraven, toch leeft bij U:
redt dan ook ons en houdt ons in leven,
haal ook ons door de dood heen, nu;
en maak ons nieuw,
want waarom hij wel, en waarom wij niet?
Wij zijn toch ook mensen.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

I.
Waarom wanneer uit welke luchtlaag,
uit hoe diep luchtledig werden wij
zo onbestaanbaar onontkoombaar ik en jij-
kant en overkant, woord, weerwoord, tij en tegentij.

Dag van vandaag: vervreemd, hereigend
zoekgeraakt, hervonden, wie zijn wij?
Liefde ternauwernood te leven, ik en jij.
Liefde is geen woord voor dit nu hier verterend vuur.

Maar ooit, God weet uit welke aardlaag,
uit hoe diep versteende moederschoot,
zal Hij ons roepen en wij zullen nieuw en bloot
staan in morgenlicht, onstuitbaar vrij,
zo licht als Hij.

II.

Waarom wanneer uit welke luchtlaag,
uit hoe diep luchtledig werden wij
zo onbestaanbaar onontkoombaar ik en Gij,
kant en overkant, woord weerwoord, tij en tegentij.

Dag van vandaag: vervreemd, hereigend
zoekgeraakt, hervonden, wie zijn wij?
Leven ternauwernood te harden ik en Gij.
Leven is uw woord voor dit nu hier verterend vuur.

Maar ooit, Gij weet uit welke aardlaag,
uit hoe diep versteende moederschoot,
zult Gij mij roepen, ik zal blakend nieuw en bloot
naast u staan in licht, onstuitbaar vrij
zo nieuw als Gij.

Slotgedachte - De 5 eigenschappen van een potlood

Een jongen keek toe hoe zijn oma een brief schreef. Nieuwsgierig vroeg hij: "Oma, schrijf je een verhaal over ons? Of over mij misschien?"

Z'n grootmoeder antwoordde de jongen: "Dat klopt, ik schrijf over jou. Maar veel belangrijker dan de woorden is het potlood waarmee ik schrijf. Ik hoop van harte dat als jij groot bent, dat je zo wordt als dit potlood."

Een beetje bedenkelijk keek de jongen naar het potlood. Daar was toch echt niets bijzonders aan te ontdekken! Daarom vroeg hij:

"Oma, dat is toch een gewoon potlood zoals alle ander, of niet?"

"Dat is maar de vraag, hoe je naar de dingen kijkt, m'n jongen," antwoordde z'n grootmoeder glimlachend.

"Weet je, dit potlood heeft vijf eigenschappen. En wanneer het je lukt om je deze eigenschappen eigen te maken, dan zul je een mens zijn die in vrede met de wereld leeft.

De eerste eigenschap luidt: je kunt grote dingen doen. Maar je mag nooit vergeten dat er een hand is, die al je stappen leidt. Die hand noemen we het Universum, je bent altijd verbonden met alles om je heen.

De tweede eigenschap laat zien, dat ik het schrijven af en toe moet onderbreken om het potlood opnieuw te slijpen.

Daardoor lijdt het puntje wel een beetje, maar is daarna weer goed scherp. Leer dus om af en toe pijn te verdragen, want dat zal je van nut zijn.

Kijk, de derde eigenschap zie je aan het potlood einde: daar zit een stufje, waarmee je fouten kunt verbeteren.

Het is namelijk zo, dat correcties niet verkeerd zijn. Integendeel zelfs, ze zijn dringend noodzakelijk om op de rechte "weg" te blijven.

De vierde eigenschap zegt ons, dat het bij een potlood niet om het hout of om de uiterlijke vorm gaat, maar om de kwaliteit van de kern, die in het binnenste zit.

Let dus altijd op hetgeen er vanbinnen in je omgaat.

Tenslotte de vijfde eigenschap van het potlood: het laat altijd een spoor na. Dat geldt ook voor jou: alles wat je in het leven doet, laat sporen na.

Probeer daarom alles wat je doet, bewust te doen.

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Slotlied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Die mij droeg op adelaarsvleugels,
die mij hebt geworpen in de ruimte.
En als ik krijsend viel
mij ondervangen met uw wieken
en weer opgegooid
totdat ik vliegen kon
op eigen kracht.

Activiteiten en informatie

Zegenbede

De Levende zegene en behoede u.
De Levende doe Zijn aangezicht over u lichten
en zij u genadig.
De Levende verheffe zijn aangezicht over u
en geve u vrede

Zegen ons en behoedt ons,
doe lichten over ons Uw aangezicht
en wees ons genadig

Zegen ons en behoedt ons,
doe lichten over ons Uw aangezicht
en geef ons vrede

-----

*De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan De Bijbel in Gewone Taal
© Nederlands Bijbelgenootschap 2014*

